

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове випробування – форма вступного випробування, яка передбачає перевірку здатності вступника до опанування навчальної програми на основі здобутих раніше компетентностей.

Програма фахового випробування складена для абітурієнтів, які вступають на перший рік навчання за спеціальністю 012 Дошкільна освіта бакалаврського рівня вищої освіти на вакантні місця набору 2023 року. Для здобуття ступеня бакалавра за відповідними спеціальностями приймаються особи, які здобули раніше такий самий або вищий ступінь (рівень) вищої освіти за іншою спеціальністю, або здобувають його не менше одного року та виконують у повному обсязі індивідуальний навчальний, у тому числі особи, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста.

Програма фахового випробування охоплює два структурні складники, з-поміж яких виділено: «Загальні основи педагогіки» та «Основи педагогіки дошкільної».

У частині програми «Загальні основи педагогіки» викладено питання, що є теоретичною основою педагогіки. Мета і завдання виховання учнівської молоді, система освіти і виховання в Україні та інші питання висвітлюються на основі закону України «Про освіту» і розкривають державну політику в справі освіти і виховання підростаючого покоління. У частині програми «Основи педагогіки дошкільної» виокремлено питання, які стосуються загальних засад педагогіки дошкільної: поняття дошкільної педагогіки, вікових та індивідуальних особливостей розвитку дітей дошкільного віку, сучасної системи дошкільної освіти, напрямів виховання дітей дошкільного віку тощо. Вступники повинні продемонструвати належні знання загальних основ педагогіки та основ педагогіки дошкільної.

Головною вимогою фахового випробування мають бути знання абітурієнтами теоретичних основ фахових дисциплін, провідних концептуальних теорій навчання і виховання, усвідомлення ролі і значення психолого-педагогічних наук в їх майбутній професійній діяльності. Відповідь на вступному випробуванні повинна підтвердити повноту знань категорійно-понятійного апарату з фахових дисциплін, нових підходів до трактування окремих понять, розуміння їх сутності, а також знання фактів, термінології, структур, принципів, законів, закономірностей, методів, засобів навчання і виховання. Абітурієнт має продемонструвати здатність аналізувати і будувати реальний освітній процес, діапазон володіння вміннями й навичками операційного рівня, окремі елементи методичної грамотності, зокрема сформованість гностичних, конструктивно-планувальних, проектувальних, комунікативних та навчальних компетенцій.

У своїх відповідях на екзамені абітурієнти повинні показати ґрунтовні наукові усвідомлені знання у відповідності до наступних вимог:

знати:

- основні теоретичні положення розвитку особистості в системі освіти;
- теоретичні основи діяльності педагога і діяльності дитини у освітньому процесі;

- сучасну систему дошкільної освіти;
- вікові та індивідуальні особливості розвитку дітей дошкільного віку,
- напрями виховання дітей дошкільного віку.

уміти:

- аналізувати різні підходи у вирішенні питань організації освітнього процесу;
- вирішувати окремі питання методичного забезпечення педагогічного процесу;
- керувати пізнавальною діяльністю дітей.

Бакалавр за іншою спеціальністю:

Форма проведення фахового випробування – письмове опитування за білетами, за змістом поданої нижче програми.

Структура екзаменаційного білета – два питання, одне – із загальних основ педагогіки та друге – з основ педагогіки дошкільної, що передбачає знання теоретичного та практичного змісту програмного матеріалу.

Тривалість підготовки письмової відповіді за змістом усіх питань екзаменаційного білета до 2-х астрономічних годин.

Структура екзаменаційної оцінки: За кожне питання – по 100 балів, у підсумку – 200 балів.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

2.1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Предмет і завдання педагогіки. Предмет педагогіки. Основні категорії педагогіки. Розвиток педагогіки як науки. Завдання сучасної педагогіки. Джерела сучасної педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Сутність педагогічної діяльності. Вимоги до сучасного вчителя, вихователя.

Тема 2. Розвиток, формування і виховання особистості. Поняття "людина", "особистість", "індивідуальність", "розвиток", "формування", "виховання". Види розвитку людини, рушійні сили розвитку людини, закономірності розвитку людини. Чинники формування особистості. Вплив середовища на формування особистості. Вплив виховання на формування особистості. Вікова періодизація в педагогіці. Критерії виділення вікових періодів. Характеристика періодів дитинства.

Тема 3. Система освіти в Україні. Поняття системи освіти. Законодавство України про систему освіти. Закон України "Про освіту", Закон України "Про повну загальну середню освіту". Принципи системи освіти в Україні. Структура системи освіти в Україні. Завдання ланок освіти, типи закладів. Освітні ступені та рівні в Україні.

2.2. ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ДОШКІЛЬНОЇ

Тема 1. Дошкільна педагогіка – наука про виховання дітей до школи. Предмет дошкільної педагогіки. Зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками. Джерела розвитку дошкільної педагогіки.

Мета і завдання виховання. Основні напрями виховання дітей дошкільного віку: моральне виховання, розумове виховання, фізичне виховання, трудове виховання, статеве виховання, естетичне виховання, екологічне виховання. Інші напрями виховання дітей дошкільного віку

Особистість дитини як об'єкт і суб'єкт виховання. Професія вихователя дошкільного закладу. Вимоги до вихователя закладу дошкільної освіти, їх зумовленість.

Тема 2. Вікові та індивідуальні особливості розвитку дітей дошкільного віку. Значення дошкільного віку для формування особистості людини. Фактори становлення особистості. Розвиток особистості, її рушійні сили.

Особливості вікового розвитку дітей раннього та дошкільного віку. Характеристика вікових особливостей розвитку дітей від народження до шести років за різними критеріями. Новоутворення, сенситивні періоди розвитку, провідний вид діяльності у ранньому і дошкільному віці. Організація життя дітей раннього та дошкільного віку в закладі дошкільної освіти.

Тема 3. Сучасна система дошкільної освіти. Заклад дошкільної освіти та його повноваження. Основні нормативні документи з організації роботи ДНЗ. Завдання закладу дошкільної освіти.

Типи закладів дошкільної освіти та їхні функції: заклад дошкільної освіти (ясла), заклад дошкільної освіти (ясла-садок), заклад дошкільної освіти (дитячий садок) заклад дошкільної освіти (ясла-садок) компенсуючого типу, будинок дитини заклад дошкільної освіти (дитячий будинок) інтернатного типу заклад дошкільної освіти (ясла-садок) сімейного типу, заклад дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу, заклад дошкільної освіти (центр розвитку дитини).

Учасники освітнього процесу. Права дитини у сфері дошкільної освіти. Права та обов'язки педагогічних працівників у сфері дошкільної освіти. Комплектування груп закладу дошкільної освіти. Повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в системі дошкільної освіти.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ ВСТУПНИКІВ

Для проміжного оцінювання використовується 200-бальна шкала. Мінімальна кількість балів – 100.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Характеристика відповіді
170 – 200	Абітурієнт досконало володіє теоретичними знаннями та практичними навичками, виявляє методичну грамотність. Письмові завдання виконані повністю. Відповіді переважно правильні, відмінне виконання з окремими несуттєвими помилками.
130 – 169	Вище середніх стандартів, однак з деякими помилками. Абітурієнт володіє основними теоретичними знаннями та практичними навичками, понятійним апаратом, характеризується достатнім рівнем розвитку ключових компетентностей. Письмові завдання виконані повністю, однак припущено незначні неточності у змісті відповіді або оформленні.
100 – 129	У цілому змістовна і правильна відповідь з певною кількістю значних помилок. Знання абітурієнта є достатніми, він виявляє здатність встановлювати найсуттєвіші зв'язки між явищами, фактами, робити висновки та узагальнення, застосовувати вивчений матеріал для розв'язання практичних завдань. Письмові завдання виконані повністю, однак допущено низку неточностей у тексті відповіді або оформленні.
0 – 99	Абітурієнт виявляє поверхневі знання й розуміння основних положень навчальної програми. Письмові завдання виконані з рядом фактичних і теоретичних помилок. Необхідна ще певна додаткова робота для успішного складання іспиту. Письмові завдання виконані частково, з грубими фактичними та теоретичними помилками.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Байер О.М., Безсонова О.К., Брежнева О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г., Корнеева О.Л., Лисенко Г. М., Левінець Н. В., Машовець М.А., Мордоус І.О., Нерянова С. І., Піроженко Т. О., Половіна О. А., Рейпольська О.Д., Шевчук А. С.. Під науковим керівництвом д-ра психол. наук, професора, член-кореспондента НАПН України Піроженко Т. О. 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Беленька Г. В. Зростання дошкільника в праці. Київ : Шкільний світ, 2010. 112 с.
3. Волкова Н. П. Педагогіка. Київ : Академвидав, 2012. 616 с.
4. Закон України «Про дошкільну освіту» (2001 р.). Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
5. Закон України «Про освіту» (2017 р.). Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
6. Збірник нормативно-правових актів загальнодержавного та обласного значення у сфері дошкільної освіти / упоряд. Т. О. Прибора. Харків: ФОП Озеров Г. В., 2019. 397 с
7. Гавриш Н. Г. Розумове виховання сучасних дошкільнят. Київ : Слово, 2015. 176 с.
8. Лазарович Н. Б. Дитинство в наукових теоріях і практиці: методичні рекомендації з навчальної дисципліни. Івано-Франківськ, 2013. 50 с.
9. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля: у 2 ч.: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ : Вища школа, 2006. Ч. 1. 302 с.

10. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля: у 3 ч. Київ : Слово, 2016. Ч. 3. 376 с.
11. Методична робота в ДНЗ: навчально-методичний посібник / упоряд. Л. А. Швайка. Харків : Основа, 2008. 287 с.
12. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник. Київ : Академвидав, 2016. 464 с.

Допоміжна

1. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посібник для студ. ВНЗ. Дрогобич: Коло, 2003. 528 с.
2. Дулуб І. А. Формування основ музичного смаку дошкільників в умовах ЗДО. Івано-Франківськ: ХДУ, 2023. 60 с. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/19046>
3. Карасьова К. Світ дитячої гри. Київ : Шкільний світ, 2010. 123 с.
4. Козирь А. О. Формування патріотичних почуттів у дітей старшого дошкільного віку. Івано-Франківськ: ХДУ, 2023. 57 с. URL: http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/19095/Kozyr_%20pedfak_2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5. Настільна книга вихователя ДНЗ / уклад. Л. А. Швайка. Харків: Основа, 2009. 494 с.
6. Ніколаєнко С. М. Освіта в інноваційному поступі суспільства: наук. вид. Київ : Знання, 2006. 207 с.
7. Програми педагогічних дисциплін: для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта / Андросова Н. М., Баранюк І. Г., Довга Т. Я., Озерна Н. М., Прибора Т. О., Радул О. С., Ткаченко О. М., Шарапова Т. А.; за ред. О. С. Радул. Кропивницький: ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2019. Збірник №3. 64 с.
8. Проектні технології у дошкільному навчальному закладі / упоряд. Ю. Д. Буракова. Харків : Основа, 2009. 204 с.
9. Сучасне заняття в дошкільному закладі / за ред. Н. В. Гавриш, О. О. Ліннік, Н. В. Губанова. Луганськ: Альма-матер, 2007. 496 с.
10. Фадеєва Т. О. Наступність між дошкільним та початковим навчанням. Кіровоград, 2002. 226 с.
11. Організація трудової діяльності в дитячому садку. Харків : Основа, 2008. 187 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Верховної Ради України. URL: <http://lib.rada.gov.ua>
2. Журнал «Дошкільний навчальний заклад». URL : <http://journal.osnova.com.ua/journal>
3. Журнал «Дошкільник.in.ua». URL: <https://doshkilnyk.in.ua>
4. Журнал для вихователів дитячого садка «Методична скарбничка вихователя». URL: <https://evykhovatel.mcfra.ua/>
5. Журнал з організації освітньої роботи у ДНЗ «Вихователь-методист дошкільного закладу». URL: <https://www.twirpx.com>
6. Міністерство освіти і науки України. Секція. Дошкільна освіта. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/konferenciya/serpneva-konferenciya-2018/sekcija-doshkilna-osvita>
7. Національна академія педагогічних наук України. URL: <http://naps.gov.ua>.
8. Національна бібліотека України імені Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Освітній портал. Педагогічна преса. URL: <https://pedpresa.ua/191487-online-139.html>
10. Кіровоградський ОІППО. URL: <http://www.mon.gov.ua>
11. Педрада. Портал освітян України. URL: <https://www.pedrada.com.ua/rubric/15-navchalno-vihovniy-protses>